

INFORMATOR IZDANJE #14 / JUL 2026.

Dragi čitaoci,

Nekoliko godina unazad zajedničkim snagama intenzivno se borimo da nijedno dete u Srbiji ne bude žrtva dečijeg braka.

Kroz povezivanje ključnih aktera, jačanje preventivnih mehanizama, unapređenje politika i praksi, kao i podizanje svesti o posledicama dečijih brakova, Nacionalna koalicija za okončanje dečijih brakova od osnivanja doprinosi sistemskom i koordinisanom pristupu rešavanju ovog problema.

Dečiji brak nije nikakva „praksa“ niti „tradicija“ konkretnih zajednica ili pojedinih krajeva Srbije.

Reč je o grubom kršenju dečijih prava, koje često ne dolazi izolovano, nego u sprezi sa mnogim drugim vrstama nasilja. Usvajanjem Opšteg protokola za zaštitu dece od nasilja, Vlada Srbije je jasno odredila značenje termina „dečiji brak“ okarakterišući ga kao oblik nasilja i ozbiljnog kršenja prava deteta, posebno devojčica, koje vodi ka psihofizičkom ugrožavanju, riziku od apatridije, porodičnom nasilju i trgovini ljudima.

Od kada sam na čelu Ministarstva za brigu o porodici i demografiju nisam izbegavala izazove, nego sam se hvatala u koštac sa svim preprekama i zato čvrsto verujem da je tim Ministarstva doprineo kreiranju vizije društva bez dečijih brakova.

Novim Nacrtom zakona o izmenama i dopunama Porodičnog zakona predvideli smo potpuno ukidanje dečijih brakova tj. mogućnost sklapanja braka pre navršene 18. godine. Trenutni zakon kao uslov za brak dozvoljava sudsko odobrenje za maloletnike starije od 16 godina uz ispunjenje određenih uslova, dok je naš cilj da se ova mogućnost potpuno eliminiše kako bi se pravni okvir Srbije uskladio sa međunarodnim standardima i UN Konvencijom o pravima deteta.

Dečiji brak je prepoznat kao vid nasilja nad decom i u novom Predlogu programa za sprečavanje i zaštitu dece od nasilja za period 2026-2030 godine sa akcionim planom za period 2026-2028, čija javna rasprava je nedavno završena.

Kada govorimo o efektima, ne samo izmenama pravnog okvira, nego, pre svega, kroz doslednu primenu u praksi i promenu svesti, može se uspešno stati na put dečijim brakovima, koji uključuju i zdravstveni rizik, napuštanje školovanja i ekonomsku zavisnost za devojčice.

Aдекватna i pravovremena zaštita dece od zlostavljanja i nasilja, uključujući i dečije brakove, imperativ je za institucije Srbije. Naš cilj je eliminacija nasilja kroz rano otkrivanje i prevenciju, blagovremeno reagovanje i sveobuhvatnu zaštitu dece.

Jelena Žarić Kovačević
Ministar za brigu o porodici i demografiju

U ovom broju Informatora donosimo inspirativne priče o projektima organizacija civilnog društva koje su u Nišu i Banatu pokazale koliko zajednički rad može doprineti prevenciji dečijih brakova i trgovine ljudima.

Kroz aktivnosti usmerene na podizanje svesti u lokalnim zajednicama, osnaživanje dece, mladih i porodica, kao i jačanje kapaciteta stručnjaka za prepoznavanje rizika, adekvatno reagovanje i međusobnu saradnju, ovi projekti doprineli su stvaranju bezbednijeg i podsticajnijeg okruženja za decu. U nastavku predstavljamo njihove priče i iskustva.

Udruženje Romkinja „Osvit“ je uspešno sprovelo šestomesečni projekat **„Trgovina ljudima pod krinkom tradicije“** usmeren na prevenciju trgovine decom u romskim zajednicama.

Romi su najranjivija grupa zbog siromaštva, nedostatka obrazovanja i socijalne izolacije u romskim naseljima, gde je patrijarhalni uticaj i dalje jak. Pod teretom predrasuda i stereotipa, štetne prakse poput prisilnih dečijih brakova, prosjačenja i seksualne eksploatacije dečaka i devojčica su opstale. Trgovci ljudima eksploatišu siromaštvo roditelja i porodica i u takvim situacijama lako dobijaju pristup deci, koja se tretiraju kao roba. Zbog predrasuda i stereotipa prema romskoj zajednici, zaposleni u institucijama zaduženim za zaštitu dece i žena od trgovine ljudima često kategorišu ove štetne prakse kao deo „romske tradicije“.

U partnerstvu sa osnovnim školama **„Vuk Karadžić“**, **„Radoje Domanović“** i **„Sreten Mladenović Mika“** u Nišu, kroz interaktivne radionice sa decom edukativnog karaktera usmerene na unapređenje znanja, podizanje svesti i osnaživanje dece za prepoznavanje i reagovanje na rizike trgovine ljudima, održane su i tribine sa roditeljima. Obuhvaćeno je ukupno 80 dece iz 3 osnovne škole, uzrasta od 12-15 godina romske nacionalnosti, kao i 46 roditelja. Roditelji su informisani o normativno-strateškom okviru i sankcijama koje prate izlaganje njihove dece riziku od trgovine ljudima.

U cilju jačanja institucionalnih kapaciteta organizovan je akreditovani seminar **„Zaustavimo dečije brakove“**, koji je okupio 15 predstavnika obrazovnih institucija i organizacija. Seminar je doprineo unapređenju znanja i veština stručnjaka za pravovremeno prepoznavanje rizika, efikasnije reagovanje u kriznim situacijama i jačanje međusektorske saradnje, sa ciljem stvaranja uslova za bolju zaštitu dece i hitno postupanje nadležnih institucija.

Izrađen je i animirani film **„Znanje štiti“**, sa ciljem edukacije dece, roditelja i šire javnosti o rizicima dečijih brakova i značaju pravovremene zaštite dece. Film je za samo 20 dana emitovanja na Facebook i YouTube kanalu ostvario više od 80.000 pregleda, čime je

projekat dobio dodatnu vidljivost i snažan edukativni efekat u zajednici. Film je takođe promovisan na okruglom stolu na kome su prisustvovali predstavnici partnerskih škola, mediji, i predstavnica grada Niša ispred lokalnog tima za trgovinu ljudima.

Ovaj projekat je pokazao da prevencija trgovine decom mora da počne kroz razgovor, edukaciju i zajedničko delovanje škole, porodice, institucija i zajednice. Kroz rad sa decom, roditeljima i stručnjacima otvorili smo važne teme koje su često dugo bile prećutkivane ili pogrešno shvatane kao deo tradicije.

Rezultati koje smo ostvarili – od povećanog znanja i spremnosti dece da potraže pomoć, do jačanja kapaciteta stručnjaka i velikog odziva zajednice – potvrđuju da promena jeste moguća kada se deluje zajedno i kontinuirano.

Ovaj projekat ne predstavlja kraj jednog procesa, već početak dugoročnije borbe za detinjstvo bez straha, nasilja i eksploatacije, u kojoj svako dete ima pravo na sigurnost, obrazovanje i slobodu izbora.

Udruženje Roma Novi Bečej i Romski ženski centar „Romnjako llo“ uspešno su realizovali projekat **„Podrška romskim zajednicama u borbi protiv dečijih brakova i trgovine decom“** na području Banata, sa ciljem jačanja zaštite romske dece i njihovih porodica od dečijih i prinudnih brakova, kao i rizika od trgovine ljudima koji se često kriju iza ovakve prakse. Projekat je ostvario rezultate iznad planiranih. Umesto predviđenih osam, realizovano je ukupno deset radionica, a aktivnosti su obuhvatile 241 direktnog korisnika, što je više nego dvostruko u odnosu na planirani broj učesnika. Posebna pažnja posvećena je radu sa romskim porodicama i devojčicama koje su u riziku od dečijih brakova, kroz informisanje o pravima dece, rizicima trgovine ljudima i dostupnim mehanizmima zaštite što je učinjeno štampanjem 600 informativnih pamfleta na srpskom, romskom i rumunskom jeziku.

Značajan doprinos projekta predstavlja i obuka lokalnih romskih koordinatora, zdravstvenih medijatorki i pedagoških asistenata iz sedam opština u Vojvodini, čime su unapređeni njihovi kapaciteti za prepoznavanje i reagovanje na slučajeve dečijih i prinudnih brakova i potencijalne trgovine decom.

Evaluacija je pokazala bolju informisanost romskih zajednica, jaču saradnju lokalnih aktera i veću spremnost za zajedničko delovanje u prevenciji dečijeg braka.

Rezultati projekta potvrđuju da su informisanje, osnaživanje zajednice i jačanje lokalnih mehanizama podrške ključni koraci u suzbijanju dečijih brakova, trgovine ljudima i nasilja nad romskim devojčicama i ženama, a da rad civilnog društva je vidljiv samo kroz direktne kontakte sa zajednicama i ciljnim grupama.

Bibija – romski ženski centar sprovodi projekat „**Romski ženski aktivizam u zaštiti romskih devojaka i devojčica od nasilja uzrokovano dečijim brakovima**“, uz podršku UN Trust Fund-a od oktobra 2023 do septembra 2026. godine. Projekat se sprovodi u 10 gradova u Srbiji: **Bujanovac, Vranje, Pirot, Leskovac, Kruševac, Kragujevac, Kostolac, Žabalj i beogradske opštine Zvezdara i Voždovac.**

Opšti cilj projekta je smanjenje zastupljenosti dečijih brakova u romskoj zajednici u Srbiji i zaštita ljudskih prava romskih devojčica. Projekat je adresiran na romsku zajednicu, predstavnike institucija, kao i Romkinje aktivistkinje, kako bi sveobuhvatno delovao na uzroke i posledice dečijih brakova.

Uprkos brojnim naporima organizacija civilnog društva, donatora i državnih institucija, unapređenje položaja Romkinja odvija se sporo zbog začaranog kruga siromaštva, diskriminacije i socijalne isključenosti u kojem se mnoge nalaze. Jedan od ključnih elemenata tog začaranog kruga jesu dečiji, rani i prinudni brakovi. Romska ženska mreža posvećena je iskorenjivanju prakse dečijih brakova u romskoj zajednici kroz zagovaranje, osnaživanje zajednice i unapređenje sistema zaštite dece i žena.

Kao jedna od završnih aktivnosti na projektu, od 22. do 24. juna 2026. godine održana je **obuka na temu jačanja kapaciteta aktivistkinja Romske ženske mreže Srbije za prepoznavanje situacija** u kojima mogu zatražiti podršku nezavisnih institucija. U ime **institucije Zaštitnika građana**, seminaru je prisustvovala gospođa Jablanka Tabaš, koja je aktivistkinjama predstavila nadležnosti i rad Zaštitnika građana, objasnila tok postupka po pritužbi, kao i ovlašćenja ove institucije u slučajevima nepravilnog rada organa javne vlasti i povrede prava građana.

Nacionalna služba za zapošljavanje objavila je **11 javnih poziva za 2026. godinu**, namenjenih poslodavcima i nezaposlenim licima, sa fokusom na mere aktivne politike zapošljavanja koje treba da uključe više od 15.000 ljudi. Prioritet ostaje pružanje podrške najugroženijim kategorijama nezaposlenih, uključujući mlade, žene, pripadnike romske nacionalnosti, korisnike socijalne pomoći.

Takođe, u tri filijale (Kruševac, Sremska Mitrovica i Niš) u toku je pilotiranje novog pristupa u radu sa mladima prvenstveno iz NEET kategorije (NEET – *not in education, employment or training*), kao deo procesa uspostavljanja Garancije za mlade.

Garancija za mlade je program koji ima za cilj da mladi do 30 godina starosti dobiju kvalitetnu ponudu za posao, nastavak obrazovanja ili praksu u roku od četiri meseca od ulaska u status nezaposlenosti odnosno završetka obrazovanja, što će olakšati tranziciju mladih na tržište rada i podstaći njihovo zapošljavanje.

U okviru Programa Garancija za mlade, Nacionalna služba za zapošljavanje raspisala je **osam javnih poziva**, putem kojih će, kroz direktnu finansijsku podršku poslodavcima i nezaposlenim licima, u mere aktivne politike zapošljavanja biti uključeno **više od 400 lica**.

Sve informacije u vezi sa raspisanim javnim pozivima su dostupne na internet stranici www.nsz.gov.rs, putem zvaničnih stranica na društvenim mrežama kao i u svim organizacionim jedinicama Nacionalne službe za zapošljavanje.